

Αγαπητοί συνάδελφοι και φίλοι,

με χαρά σας καλωσορίζουμε στο διήμερο στοχασμού για το φαινόμενο του φασισμού. Δυστυχώς, το θέμα παραμένει επίκαιρο καθώς δεν αφορά μόνον το ιστορικό παρελθόν, αλλά απειλεί και το παρόν τόσο στην ελληνική κοινωνία, όσο και εκτός αυτής.

Ο φασισμός αναδύθηκε μέσα στις πολιτικές και κοινωνικές πραγματικότητες του Μεσοπολέμου όταν, σε πολλές χώρες της Ευρώπης, παρουσιάστηκαν εθνικιστικές, милитарιστικές, ξενοφοβικές, ρατσιστικές και εχθρικές προς την κοινοβουλευτική Δημοκρατία πολιτικές δυνάμεις που, σε πολλές περιπτώσεις, κατέκτησαν την εξουσία στηριζόμενες σε ένα πλέγμα βίας, πειθούς και υποκλοπής της συγκατάθεσης του λαού με την παραμορφωτική οικειοποίηση των εννοιών της κοινωνικής δικαιοσύνης την οποία εκείνος προσδοκούσε. Μέσα σε οργανωμένο και στοχευμένο κλίμα βίας και τρόμου, φασιστικές ομάδες κρούσης δημιούργησαν αίσθημα δύναμης, επιβολής και κυριαρχίας, συκοφαντώντας και εξουθενώνοντας κάθε αμφισβητούντα και περιφρονώντας το δικαίωμα του καθενός στον σεβασμό των ιδεών, των απόψεων, της ζωής και της αξιοπρέπειάς του.

Με την έννοια αυτή, η ελληνική κοινωνία των τελευταίων δεκαετιών έχει ζήσει πολλά φαινόμενα που προσιδιάζουν σε πλευρές του φασισμού και των πρακτικών του –κάτι που κάνει την διερεύνηση του φασιστικού φαινομένου για την Ελλάδα του 2013 περίπλοκη και δύσκολη. Και τούτο γιατί, τα τελευταία σαράντα χρόνια, ομάδες βίαιες (που αυτοχαρακτηρίστηκαν «αναρχικές», « αναρχοαυτόνομες», «αριστερές», «δημοκρατικές», «σοσιαλιστικές», «κομμουνιστικές», κλπ.) μετέτρεψαν την χώρα –και, ιδίως, την Αθήνα και την Θεσσαλονίκη- σε πεδίο συστηματικής βίας και καταστροφών/ τα σχολεία και τα πανεπιστήμια σε χώρους ανομίας, βιαιοτήτων, ρύπανσης και ανέμων παραδοσιακών ετήσιων καταλήψεων και απεργιών/ τις εθνικές οδούς και τις δημόσιες λεωφόρους σε τόπους καθημερινής «απεργιακής» «αγωνιστικής» «δράσης» μονίμως «παραπονούμενων» «διαμαρτυρόμενων» και «αγανακτισμένων» «πολιτών» (που φρόντιζαν και φροντίζουν, συχνά, με το τέλος των «αγωνιστικών κινητοποιήσεών τους», να πετροβολούν και να καίνε καταστήματα, Βιβλιοθήκες, Ανώτατα Ιδρύματα, Τράπεζες, αυτοκίνητα – ακόμα και ζωντανούς ανθρώπους και μετανάστες τους οποίους, κατά τα άλλα, δήθεν υπερασπίζονται).

Στα σαράντα χρόνια που κύλησαν μετά το τέλος της δικτατορίας, οι βίαιες αυτές ομάδες με τους ψευδεπίγραφους «ιδεολογικούς» αυτοπροσδιορισμούς, εξετέλισαν την έννοια της Δημοκρατίας που με τόση λαχτάρα περίμενε επί δεκαετίες, μετά το τέλος του πολέμου, ο ελληνικός λαός /πυρπόλησαν, στην δεκαετία του 1990, το ιστορικό κτίριο του Πολυτεχνείου

μαζί με τα έργα τέχνης που αυτό εμπεριείχε / κατοίκησαν –και κατοικούν- μέσα στα πανεπιστημιακά ιδρύματα της χώρας εκμεταλλεζόμενες το άσυλο, το οποίο και δήθεν υπερασπίζονται/ έκτισαν «αγωνιστικά», με μυστήρια και τιμεντόλιθους, καθηγητές πανεπιστημίου μέσα στα γραφεία τους/ έδειραν σχεδόν μέχρι θανάτου πρυτάνεις και συγκλητικούς / έσπασαν με βαριοπούλες μάρμαρα του μετρό και δημόσια κτίρια/ μετέτρεψαν την παρασκευή και χρήση εκρηκτικών και κοκτέιλ μολότωφ σε κανονικότητα της καθημερινής ζωής και σε «δικαίωμα της δημοκρατίας και της ελευθερίας».

Και, φυσικά, αυτοί ακριβώς οι άνθρωποι, επί σαράντα χρόνια, χαρακτήρισαν και χαρακτηρίζουν «φασίστα» οποιονδήποτε καταδικάζει τις φασιστικές τους ενέργειες υπερασπιζόμενος την δημοκρατία και τους θεσμούς της, τον σεβασμό του άλλου, το κοινό καλό, τα δημόσια κτίρια και λειτουργίες, την αξιοπρέπεια των πολιτών και της κοινωνίας.

Με το προηγούμενο αυτό, ο ιστορικός που θα θελήσει να προσεγγίσει το φαινόμενο των αναδυόμενων σήμερα φασιστικών δυνάμεων έχει δύσκολο έργο, καθώς αυτές αξιοποιούν το υπόστρωμα βίας και ανομίας με το οποίο έχει, πλέον, θέλοντας και μη, εξοικειωθεί ο ελληνικός λαός –με το υπόστρωμα αυτό, μάλιστα, στρεψόδικα και επιτηδείως, να έχει παρουσιαστεί, επί μακρόν, ως συνώνυμο της «δημοκρατίας» και του «αγώνα κατά του φασισμού» !!!.

Όσο δύσκολο και περίπλοκο, όμως, και αν είναι το έργο, θα χρειαστεί να γίνει. Αλλιώς, τα γεγονότα θα παραμείνουν ανεξήγητα και η δουλειά του σύγχρονου ιστορικού μισή κι ανολοκλήρωτη.

Σας ευχαριστώ

Μαρία Ευθυμίου

Αναπλ. Καθηγήτρια Ιστορίας

Διευθύντρια του Τομέα Ιστορίας